

Dokumenttype:	Revideres av:	Godkjent av:	Dokumentansvarlig enhet:
Retningslinje	Lyngstad, Anstein	Bjørkli, Tore	Landbruk
Dokumentnummer:	Versjon:	Godkjent dato:	Prosesseier:
RMKS-1456346984-504	1.0	15.08.2019	Bjørkli, Tore

Retningslinjer for tilskudd til prosjekter innen KMP LAND-FMTL

Fastsatt 10.01.2019

1 Formålet med tilskuddsordningen

Klima- og miljøprogrammet skal bidra til å nå landbrukspolitikkenes målsettinger innenfor klima og miljø.

Målene for klima- og miljøprogrammet er å bidra til:

- At produksjon av mat skal foregå med god ressursbruk og minst mulig forurensning, klimagassutslipp og tap av naturmangfold
- Å øke landbrukets miljøbidrag, som kulturlandskap, naturmangfold, binding av karbon og produksjon av biogass
- Å tilpasse agronomi og dyrkingssystem til endrede klimaforhold, med sikte på å opprettholde eller øke matproduksjonen og ivareta produksjonsressursene

2 Virkeområde

Programmet gir prosjektstøtte til praktisk rettet kunnskapsutvikling, utredninger og informasjonstiltak som kan bidra til at målene for programmet nås.

Målgrupper for prosjektene kan være næringsutøvere, rådgivere, forvaltning og allmenheten.

Prosjektene skal imøtekomme ett eller flere av følgende kriterier:

- Styrke kunnskapsgrunnlaget innenfor prioriteringene
- Prosjekt/tiltak skal være praktiske og næringsrettede
- Spre informasjon til gårdbrukerne om klima- og miljøvennlig drift knyttet til de samme prioriteringene

Prosjekter skal primært rettes mot utfordringer som har interesse for lokale eller regionale problemstillinger.

Alle som arbeider med kunnskapsutvikling eller kunnskapsformidling kan søke støtte fra programmet. I første rekke vil dette være:

- Utrednings- og forskningsvirksomheter (institusjoner)
- Fag- eller næringsorganisasjoner
- Foretak

3 Nasjonale føringer

Det nasjonale programmet har følgende faglige rammer og prioriteringer for 2019:

- *Klimatilpasning*
- *Klimagassutslipp og karbonbinding*
- *Forurensning/næringsavrenning til vann, jord og luft*
- *Naturmangfold og kulturminner i kulturlandskapet*

Se vedlegg 1 for ytterligere informasjon.

Ut fra de nasjonale føringene støtter Fylkesmannen i Trøndelag prosjekter/tiltak som bidrar til:

- Å stimulere til utprøving av nye tiltak og kunnskap knyttet til redusert avrenning fra landbruket knyttet opp mot vannforvaltningsarbeidet
- Kunnskap om miljø og presisjonsutstyr for å redusere fare for avrenning og klimautslipp ved bruk av gjødsel og plantevern
- Økt fokus og kompetanseformidling om drenering
- Klimatiltak og tilpasninger i et endra klima
- Kunnskap og informasjonsarbeid knyttet til klimagassreduksjon fra landbruket
- Biologisk mangfold og kulturminner

Prosjekter innen klima og vannforvaltningsarbeidet prioriteres

3 Kunngjøring og prioritering av midlene

Fylkesmannen i Trøndelag kunngjør midlene årlig på våre nettsider. Faglige prioriteringer kan variere og vil framgå av utlysningsteksten for hver søknadsomgang.

4 Søknad og søknadsfrist

Søker er ansvarlig for at fullstendig søknad kommer inn til Fylkesmannen innen fastsatt frist. Søknadsfrist er satt til 15. februar, samt eventuelt 15. september hvis det gjenstår midler etter første søknadsrunde.

Alle prosjekter må være konkrete, med tilstrekkelig detaljert beskrivelse og kostnadsoverslag, og være målbare.

Det er fra 2018 endret søknadssystem for de regionale midlene klima og miljømidlene. Alle søknader skal sendes inn via Altinn. [Her finner du mer om hvordan levere søknad.](#)

Søknader som ikke er levert i Altinn blir ikke vurdert.

5 Vilkår og aksept av vilkår

Fylkesmannen kan sette særskilte vilkår for bruken av tilskuddet, og underretter søker om vedtaket og vilkårene i eget tilskuddsbrev.

Fylkesmannen kan gi tilskudd med inntil 70 % av totalkostnadene i prosjektsøknaden. I særlige tilfeller kan Fylkesmannen gi tilskudd ut over dette. Dersom kostnadene i prosjektet blir mindre enn budsjettet, kan Fylkesmannen redusere tilskuddet.

Prosjekteier kan ikke nytte tilskuddet til investeringer i driftsmidler.

6 Frist for å gjennomføre og rapportere

Tilskudd gjelder for tiltak som normalt gjennomføres og slutføres i søknadsåret, med rapporteringsfrist 1.mars påfølgende år.

Prosjektet må gjennomføres innen fastsatt frist i vedtaket. Prosjektperioden inkluderer også sluttrapportering. Prosjekter som ikke er gjennomført innen fastsatt frist, kan miste retten til tilskuddet.

Før endelig utbetaling skal sluttrapport innleveres. Det skal legges ved utskrift fra prosjektrekskapet som viser budsjett og faktiske utgifter. Timelister skal følge, og bilag for faktiske utgifter.

Regnskapet skal føres slik at Fylkesmannen uten videre kan sammenligne det med budsjett og finansieringsplan som er godkjent av Fylkesmannen.

For delutbetaling vil Fylkesmannen kreve statusrapport.

7 Melding om endringer

Prosjekteier skal så snart som mulig melde fra til Fylkesmannen om forsinkelser eller endringer i tiltak. Prosjekteier skal redegjøre for, og begrunne endringer, og eventuelt legge frem oppdatert prosjektbeskrivelse og budsjett. Fylkesmannen skal godkjenne forsinkelser eller endringer for at det skal være klarert.

8 Utbetaling

Utbetaling skjer etter skriftlig anmodning fra prosjekteier. Kontonummer oppgis ved krav om utbetaling. Fylkesmannen kan utbetale inntil 75 prosent av tilskuddet etter hvert som prosjekteier har dokumentert utgifter til godkjente tiltak. Prosjekteier skal samtidig opplyse om prosjektet følger fremdriftsplanen. Fylkesmannen kan unntaksvis utbetale beløp tilsvarende forventede utgifter. Resterende 25 prosent av tilskuddet utbetales når Fylkesmannen har godkjent sluttrapport og regnskap.

9 Vedtak og klage

Fylkesmannen fatter vedtak om tildeling av tilskudd.

Vedtak kan påklages til Landbruksdirektoratet etter bestemmelsene i kap. VI i lov av 10. Februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

10 Opplysningsplikt og kontroll

Den som søker om og mottar tilskudd plikter å gi opplysninger og levere dokumentasjon som er nødvendig for at Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet skal kunne forvalte ordningen.

Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet fører kontroll med ordningen og har rett til å innhente nødvendige opplysninger for å kontrollere om vilkårene for tilskuddet er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kan herunder foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker. Tilskuddsmottaker plikter å gi bistand ved kontroll.

11 Tilbakekreving og renter

Utbetalt beløp kan kreves tilbake dersom det avdekkes forhold som er i strid med vilkårene for tilskuddet, eller mottakeren av andre grunner forsto eller burde forstått at utbetalingen skyldtes en feil. Fylkesmannen skal sette fram krav om tilbakebetaling med mindre særlige grunner taler mot det.

Feilutbetalte beløp som er mottatt i aktsom god tro, kan kreves tilbake, begrenset til det beløpet som er i behold når vedkommende ble kjent med feilen. Ved vurderingen av om dette beløpet helt eller delvis skal kreves tilbake, legger Fylkesmannen blant annet vekt på størrelsen av det feilutbetalte beløpet, hvor lang tid det er gått siden feilutbetalingen fant sted og om vedkommende har innrettet seg i tillit til den.

Dersom tilskuddsmottakeren ikke var i aktsom god tro om utbetalingen, kan Fylkesmannen kreve renter fra det tidspunktet tilbakebetalingskravet kom fram til tilskuddsmottaker. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan Fylkesmannen kreve renter fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. For renter gjelder lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven).

Fylkesmannen kan motregne kravet i senere tilskuddsutbetalinger til tilskuddsmottaker.

12 Ikrafttreden

Disse retningslinjene trer i kraft 10.01.2019.

Vedlegg 1

Det nasjonale programmet har følgende faglige rammer og prioriteringer for 2019:

- ***Klimatilpasning***

Prosjektene skal bidra til økt fleksibilitet og robusthet i matproduksjonen, herunder til langsiktig bevaring av ressursgrunnlaget. Dette kan blant annet innebære tilpasning av jordarbeiding, dyrkingsteknikk, gjødsling, dyrkingssystem og dyre- og plantemateriale til endrede klimaforhold. Det kan også være aktuelt med prosjekter som belyser hvilke betydning endrede klimabetingelser, herunder økt risiko for spredning av fremmede arter og plante- og dyresykdommer, vil ha for forvaltning av naturmangfold og jordbrukets kulturlandskap.

Drenering er fremdeles et prioritert område. Prosjekter som retter seg mot forebygging av skader på jord og avlinger, herunder hydroteknikk og dyrkingssystem med bruk av jorddekkevekster og fangvekster er også aktuelle. Klimaendringene kan slå ulikt ut i ulike deler av landet og det kan være aktuelt å se på særskilte regionale utfordringer innenfor dette temaet.

Utfyllende omtale av temaet

Klimagassutslipp og karbonbinding

Et godt faktabasert kunnskapsgrunnlag rundt klimagassutslipp og effekt av tiltak er nødvendig for å målrette og gi god oppslutning om nødvendige tiltak.

Metan fra husdyr og husdyrgjødsel er den største bidragsyteren til klimagassutslipp fra jordbruket. Lystgass fra jord er også en viktig utfordring, og her er usikkerheten stor om størrelsen av tapene og effekten av ulike driftstilpasninger og tiltak. Andre utslippskilder er CO₂ fra nedbryting av karbon i jord og fra forbruk av fossile energikilder i gårdsdriften. Det er behov for praktisk rettet kunnskap for å oppnå ytterligere reduksjoner i alle typer klimagassutslipp fra jordbruket. Aktuelle tema kan være optimalisering av gjødselbruk, herunder presisjonsgjødsling, drenering og jordpakking/jordstruktur. Prosjekter som retter seg mot utslipp der god agronomi og økonomi ses i sammenheng er spesielt aktuelle. Likeledes er prosjekter som kan bidra til økt kunnskap om lystgasstap fra jordbruksdrift særlig aktuelle.

Videre er det behov for mer kunnskap om ulike faktorer som påvirker karbonbalansen i dyrket jord og om tiltak som kan bidra til redusert karbontap og økt karbonbinding. Prosjekter som retter seg mot utvikling av, og rådgivning om, driftssystemer i plante- og husdyrproduksjon som bidrar til mindre utslipp og økt binding av karbon er sentrale innenfor dette området. Aktuelle stikkord her er jordarbeiding, direktesåing, ny metodikk innenfor jorddekkevekster og fangvekster, praksis for godt samspill mellom produksjon og biologiske forhold i jord, og nye systemer for beiting.

Tilrettelegging for økt bruk av bioenergi i jordbruket, energieffektivisering og energirådgivning er andre aktuelle tema.

Prosjekter som ser på synergier mellom reduserte klimagassutslipp og andre miljøeffekter, som for eksempel redusert avrenning, er ønskelig.

Utfyllende omtale av temaet

Naturmangfold og kulturminner i kulturlandskapet

Strukturendringer og endring i driftsformer kan gi utfordringer for kulturbetinget naturmangfold og for økosystemtjenester levert fra jordbrukslandskapet. Blant annet er det nødvendig å vite mer om tiltak som kan sikre gode leveområder for pollinatorer i jordbrukslandskapet, herunder hvilke tiltak som er mest kostnadseffektive og hvordan virkemidler kan utformes.

Et sentralt tema er hvordan kulturlandskap og biologisk mangfold kan styrkes og synliggjøres i kombinasjon med vanlig jordbruksdrift. God praksis for istandsetting og skjøtsel av kulturminner og utvalgte naturtyper, verneområder og prioriterte arter er andre aktuelle problemstillinger. Det kan også være aktuelt med prosjekter som belyser og informerer om landbrukets bidrag til naturmangfold, kulturlandskap og ivaretagelse av kulturminner.

Utfyllende omtale av temaet

Forurensning til vann, jord og luft

Et godt faktabasert kunnskapsgrunnlag rundt forurensningskilder og effekt av tiltak er nødvendig for å målrette og gi god oppslutning om nødvendige tiltak. Det er ønskelig med prosjektsøknader blant annet innenfor:

- gjødsling
- lagring og håndtering av husdyrgjødsel og biorest
- jordarbeiding
- erosjon og arealavrenning
- drenering og hydroteknikk

Prosjekter som ser på tiltak for å redusere ammoniakkutslipp, jf. Norges forpliktelser til Gøteborgprotokollen, er aktuelle. Det er også ønskelig å belyse potensialet for bruk av biogjødsel og kompost.

Utfyllende omtale av temaet